

čevljar

letnik xxi

april 1981

OBČINSKA KNJIŽNICA
64290 TRŽIČ

4

glasilo delovne organizacije tovarne obutve **Peko** tržičPROGRAMSKA VOLILNA KONFERENCA
POUDAREK NA IZVOZU

Pretekli mesec je bila v prostorih naše tovarne programsko volilna konferenca Zveze komunistov občine Tržič, kjer smo ocenili dosedanje delo komunistov in sprejeli program dela do kongresa.

V uvodni besedi je predsednik občinske konference Marjan Bizjak, ki je bil izvoljen še za enoletni mandat, podal poročilo o delu občinskih organov ZK in največ časa posvetil gospodarjenju v združenem delu. Poudaril je, da edino z nadaljno rastjo izvoza lahko pričakujemo stabilizacijo gospodarstva in nadaljno rast produktivnosti, ki naj temelji na znanju in specializaciji.

Na začetku razprave sem kot delegat DSSS Peko podčrtal nekatera neskladja v tekoči ekonomski politiki in opisal napore kolektiva za boljše gospodarjenje, ki naj temelji na izkoriščanju notranjih rezerv.

Delegatka Maja Ahačič se je zavzela za enakopravnejše obravnavanje šolstva v združenem delu in za doslednejšo rotacijo voljenih funkcionarjev.

Jože Zupančič, predsednik občinskega sindikalnega sveta je temeljito razčlenil vplivne dejavnike na cene, povedal da je lani v občini šeststo delavcev prejelo nižje osebne dohodke od 6.000 din in podčrtal akcije sindikatov za izboljšanje stanja socialno ogroženih delavcev.

O kadrovske politiki je spregovoril predsednik kadrovske komisije pri občinskem komiteju Ivko Bergant in poudaril, da nekateri vodilni delavci žele po dvajsetih letih premišljanja stopiti v vrste Zveze komunistov, kar gotovo ni sprejemljivo. Zavzel se je tudi za tesnejše sodelovanje z zamejskimi Slovenci na Koroškem.

Sekretar občinske konference ZK Janez Piškur je govoril o metodah dela ZK in odgovoril na nekatera vprašanja OO ZK, ki so bila izpostavljena v pripravi na občinsko konferenco.

Vinko Golmajer predsednik občinske konference ZSMS in Lovro Cerar predsednik družbenopolitičnega zbora, sta se zavzela za večjo pozornost mladim, ki bodo morali biti nosilci nadaljnega razvoja naše družbe.

Ob koncu je medobčinski sekretar ZK Zdravko Krvina zelo pozitivno ocenil delo konference in se zavzel, da povedano tudi uresničimo v praksi.

Meglič Dare

ČRN DAN ZAPISAN V ZGODOVINO

Med obletnicami zgodovinskih dogodkov naše revolucije je tudi 4. maj. Tega dne lani je prenehalo biti plemenito srce človeka, državnika in revolucionarja, neomajnega borca za krepitev bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije, voditelja socialističnega samoupravljanja, graditelja doktrine splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter oblikovalca neuvrščene politike, našega dragega tovariša TITA. Ponosni smo nanj. Njegove besede bomo še naprej spreminjali v dejanja in izpolnjevali zgodovinske obveznosti ter sedanje zahteve naše revolucije, da živimo in ustvarjamo v miru in svobodi.

27. APRIL 1941

Na pobudo Komunistične partije Slovenije je bila ustanovljena Osvobodilna fronta slovenskega naroda. V hiši na Večni poti 3 v Ljubljani so s sestali Boris Kidrič, dr. Aleš Bebler in Boris Zihnerl kot zastopniki komunistične partije Slovenije, Tone Fajfar kot zastopnik krščanskih socialistov, Jože Rus kot zastopnik demokratičnega krila Sokolov ter Josip Vidmar, dr. Franc Šturm in dr. Ferdo Kozak kot zastopniki slovenskih naprednih kulturnih delavcev. V prvem obdobju so osvobodilno fronto imenovali Protiimperialistična fronta. Na dan napada Nemčije na Sovjetsko zvezo so jo imenovali v Osvobodilno fronto. OF je s svojim programom nakazala mobilizacijo vseh ljudskih sil za boj proti okupatorju.

Naši ljudje so se množično vključevali v pokret OF, čeprav so z izraženo pripadnostjo tvegali svoja življenja. Tako množično in še bolj bi se morali v sedanjem času našega razvoja strniti okrog SZDL prav vsi, da bi vsi skupaj dogovorjeno in organizirano vplivali na razreševanje problemov in nalog, ki smo si jih skupaj začrtali.

OBLETNICA USTANOVITVE OSVOBODILNE FRONTE, 1. MAJ PRAZNIK DELA, 9. MAJ DAN OSVOBODITVE SLOVENSKEGA NARODA...

DNEVI, KI SO TRDNO ZASIDRANI V NAŠI ZAVESTI, DNEVI S KATERIMI ŽIVIMO, DNEVI, KI NAS SPODBUJAJO, KI NAS SPOMINJAJO...

1. MAJ 1886

V Chicagu je pričelo stankati 40.000 delavcev za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer. Njihovo geslo je bilo: osem ur dela, osem ur počitka, osem ur kulturnega življenja. V spomin na delavske žrtve, ki so takrat padle na čikaških ulicah v boju za svoje človeške pravice, je ustanovni kongres II. internacionale leta 1889 v Parizu sklenil da razglasijo prvi maj za mednarodni delavski praznik.

Letošnji praznik dela bomo praznovali še posebno svečano ob 40-letnici oborožene vstaje proti fašizmu. Oboroženi s svobodo z velikimi dosežki na vseh področjih življenja in dela in jasno zastavljenimi cilji socialistične preobrazbe ter vero v naše in Titove ideale nadaljujemo boj za socialistični samoupravni razvoj naše bratske skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti.

9. maj 1945

— enote 15. in 18. divizije ter 29. udarne brigade so v jutranjih urah vkorakale v Ljubljano, ki jim je pripravila veličasten sprejem

SVOBODA! ... Čeprav je naša dežela iz te vojne izšla razpuščena in materialno osiromašena, je hkrati izšla tudi duhovno prerojena, pripravljena na največje ustvarjalne napore. Izšla je združena in v bratstvu pomirjena, nova, demokratična federativna Jugoslavija...

*Za praznične dni vam
iskreno čestitam*

Uredništvo

NEKAJ MISLI O UPORABI ZNANJA

Za zadovoljevanje potrebnih in nepotrebnih zahtev našega življenja moramo nenehno preoblikovati živo in mrtvo naravo ter različne proizvode, ki so se iztrošili, so zastareli, so stranski produkt, itd., skratka del našega okolja, ki ga preprosto imenujemo odpadki. Kdor je v preoblikovanju naštetih dobrin iznajdljivejši, kdor prvi spozna uporabnost določenega dela mrtve narave, žive narave, odpadkov, kdor si izmisli najcenejšo pot preoblikovanja, kdor si zamisli uspešen konec preoblikovanja skratka izdelek, ki mu bomo ljudje, kot najhujši potrošni del narave pripravljeni priznati na osnovi veljavnih vrednostnih razmerij višjo ceno kot je vsota cen vseh stroškov, ima prednost, ima krmilo v svojih rokah, s tem moč, ki se pretvarja v različne oblike, če hočemo tudi v politično obliko. Preoblikovanje naravnih dobrin v zahtevani smeri in z zahtevano hitrostjo in s še drugimi zahtevami je navadno daleč od naravnih smeri, naravnih hitrosti, drugih naravnih zahtev. Kako kvalitetno je preoblikovanje, mišljeno v smislu končnih učinkov, je močno odvisno tudi od stopnje vloženega znanja, od izbire znanja itd. ...

Pomembnost znanja oziroma uporabe znanje je torej nesporna. V kakšnih oblikah se znanje pojavlja v procesu preoblikovanja je zelo težko vprašanje, ker je znanje kot pojem zelo težko jasno definirati. Ne glede na to, saj smo že do sedaj uporabljali vrsto pojmov, ki bi jih bilo potrebno natančneje opredeliti, pa si s tem nismo belili glave, bomo poizkušali opredeliti nekaj oblik vključevanja znanja v procesu preoblikovanja. Oblike so bolj oziroma manj uspešno zakonsko opredeljene ali pa obstojajo le odgovori na različnih ravneh.

Zelo kvalitetno se pojavlja uporaba znanja pri izumu. Izum je namreč nova rešitev določenega problema, ki se da uporabiti v industrijski ali kakšni drugi gospodarski dejavnosti. Izum je tehnične narave, torej rešuje tehnične probleme, rešuje jih na objektivno novi način v svetovnem merilu in je uporaben poljubno mnogokrat. Vidimo, da je izum dokaj jasno opredeljen, največkrat se da natančno ugotoviti, ali je določena uporaba znanja izum, ali ni izum. Jasno, na tem so osnovane pravice izumitelja.

Težje je pri drugih oblikah uporabe znanja. Takoj naletimo na, sedaj že »klasično« vprašanje, kje je meja normalno nagrajevanje uporabe znanja, morda bolje rečeno novega znanja. Uvedli smo več pojmov z željo, da bi vzpodbudili uporabo znanja v procesu preoblikovanja, da bi kolikor-toliko jasno postavili mejo normalno nagrajevanje uporabe znanja, da bi sprostili človekove ustvarjalne sile in sproščanje ustrezno nagrajevali.

Novo zamisel, spoznanje, idejo posameznika imenujemo INVENCIJA. Največkrat je invencija rezultat razmišljanja, kako obstoječe stanje prilagoditi novim pogojem, novim ciljem,

novim postopkom itd. ... Invencija je subjektivna, njena uporabnost še ni preverjena, skratka invencija je le neka ideja, spoznanje o nečem.

INOVACIJA črpa spoznanja na polju znanosti in tehnologije in je prva uporaba znanosti in tehnologije; cilj inovacije je gospodarska korist. Značilnost inovacije je torej njena konkretna uporaba.

V praksi večkrat naletimo na pojem TEHNIČNA IZBOLJŠAVA. V okviru tega pojma navadno razumemo tehnično rešitev določenega problema, doseženo z racionalnejšo uporabo znanih tehničnih sredstev in tehnoloških postopkov, s katerimi dosežemo večjo storilnost, boljše kakovost, zmanjšanje stroškov itd. ...

Omenimo še koristne predloge, ki obsegajo racionalnejše rešitve oziroma racionalnejše izvajanje postopkov v poslovnem procesu, torej tudi na področju organizacije, transporta itd. ...

V vseh navedenih pojmi je znanje prav gotovo osnovni element. Na žalost moramo ugotoviti, da smo tako na področju izumov, kot na področju inovacij na repu v evropskem prostoru. Kaj je temu vzrok? Ali nizka stopnja znanja, ali nepripravljenost uporabe znanja, ali nepravilna usmeritev znanja, ali znanje nima prave »tržne« vrednosti itd. ...

Kot družba se zavedamo pomembnosti izumiteljskega, inovacijskega dela, dajemo tako materialna kot javna priznanja, sprejeli smo vrsto različnih normativnih aktov, ki urejajo to področje in ščitijo koristi izumiteljev, inovatorjev itd., vendar se kolo uspehov premika počasi. Torej kot družba smo, izgleda tako, naredili, kar se je narediti dalo. Kje je proces prekinjen? Ali poznamo vzroke sorazmerno velike nezainteresiranosti za vključevanje v množično uporabo znanja s ciljem čimvečje gospodarske koristi?

V naši delovni organizaciji postavljamo različne delovne naloge in cilje usmerjene v uspešnejše gospodarjenje, višjo rast dohodka. Predvidevamo, da predstavljajo obsežno neizkoriščeno notranjo rezervo prav inovacije, invencije, koristni predlogi, tehnične izboljšave, ki čakajo na realizatorje. Izumitelji, inovatorji, bodoči inovatorji, zainteresirani za uspešnejšo uporabo znanja na vseh nivojih, poskušajte odgovoriti na postavljena vprašanja in postaviti nova. Mesto pogovora naj bo Čevljár, s tem bomo obveščali tudi tiste, ki bi iz različnih vzrokov stali ob strani, z upanjem, da jih bomo na ta način vzpodbudili.

Ce pa mislimo, da smo na tem področju že prav vse uredili, da rezultati ne morejo biti boljši kot so, bomo samozadovoljno molčali, bomo neprizadeti v primeru težav in eventualnih neuspehov sodelavcev, sosednjih oddelkov, ne zavedajoč se, da so to naši skupni neuspehi, torej tudi moji, tvoji in njegovi.

Edo Košnjek

INOVACIJSKA DEJAVNOST

SPODBUDA USTVARJALNIM DOSEŽKOM

V soboto 28. marca so bile v veliki sejni dvorani tovarne, skupaj z jubilejnimi nagradami podeljene diplome inovatorjem v naši delovni organizaciji.

Uvodno besedo in pozdravni nagovor je na slovesnosti imel Jože Gros pomočnik direktorja za tehnološko-proizvodna vprašanja. Inovatorjem je čestital v imenu delovne organizacije in dejal:

Raziskovalna dejavnost pomeni načrtno ustvarjanje in pridobivanje novega znanja, njegovo poglobljanje in razširjanje ter prenos v prakso. Izvirnosti in novosti so njena prevladujoča posebnost.

Njen razvoj in njeno trajno in intenzivno povezovanje z vsemi področji dela in družbenega življenja so temeljni pogoj za širjenje in izmenjavo novih idej, spoznanj, delovnih metod in drugih ustvarjalnih dosežkov in s tem temeljni pogoj za osvajanje dela.

Raziskovalna dejavnost razvija tista nova znanja, ki bodo tako gospodarstvu kot družbenim dejavnostim omogočila da svoj razvoj gradijo zlasti na domačem znanju. S svojim celotnim delom pa raziskovalci vse bolj prispevajo k razvoju ustvarjalnega vzdušja v vseh delovnih okoljih.

Enakopravna vključitev raziskovalnih enot v sistem raziskovalne dejavnosti bo nesporno pomembno prispevala k širitvi in krepitvi naše raziskovalne dejavnosti v organizacijah združenega dela zlasti v proizvodnji.

Razvojna prizadevanja s prvinami izvirnosti in novosti sodijo k raziskovalni dejavnosti. Ta opredelitev je izredno pomembna. Ne moremo si namreč zamisliti gospodarske organi-

zacije, ki poleg količinskega razvoja ne planira tudi izboljšanja kakovosti svojega dela, da bi se gospodarsko uspešneje uveljavila ali vsaj ohranila dosedanja položaj v konkurenčnem boju. V svoj plan vključujejo svoj nameravani kakovostni razvoj.

Osnova družbenega razvoja je stalen skladen gospodarski razvoj. Brez inovacij, ki vključujejo razvojne napore od izvirne misli, ki se poraja v raziskavah in množičnem izumiteljstvu do prenosa dosežkov v proizvodnjo.

Celotno naše prizadevanje je potrebno usmeriti v sodobnejšo tehnologijo, s tem tudi kvalitetnejši proizvodnji in večjim gospodarskim učinkom, kar naj zlasti sloni na domačih izsledkih in znanju.

Med idejami ni najti nič tako osebnega kot je iznajdba, ki jo je moč pripisati posameznikom in kako pogosto je tako, kadar gre za iznajdbo lahko tudi nemudoma vidimo kako misel deluje, saj imamo njeno posledico zelo pogosto zraven sebe. Pomembno vlogo imajo v srednjeročnem programu razvoja združenja obutvene industrije poleg raziskav, ki jih vodijo raziskovalne enote, tudi inovacijske raziskave, ki imajo značaj povečanja produktivnosti in osvajanja novih tehnologij.

Inovacija je realizacija raziskave, ki zajema vse od raziskave, razvoja, postavitve proizvodnje do končne realizacije v praksi.

V obutveni industriji je veliko inovacij, novih iznajdb, ki niso nikjer evidentirane. Šele v zadnjem času prihaja do spoznanj da izvirne zamisli niso samo dolžnost posameznikov, temveč nove vrednote, ki se morajo evidentirati in kasneje tudi patentirati. Zavedamo se, da je proces uveljavitve patentov kompliciran, dolgotrajen in zahteva tudi finančno podporo.

Današnji dogodek je začetek razvoja podeljevanja priznanj inovatorjem, ki so bili tako vztrajni, da so svoje dosežke vključili v proces praktične uporabe.

SPODBUDA USTVARJALNIM DOSEŽKOM

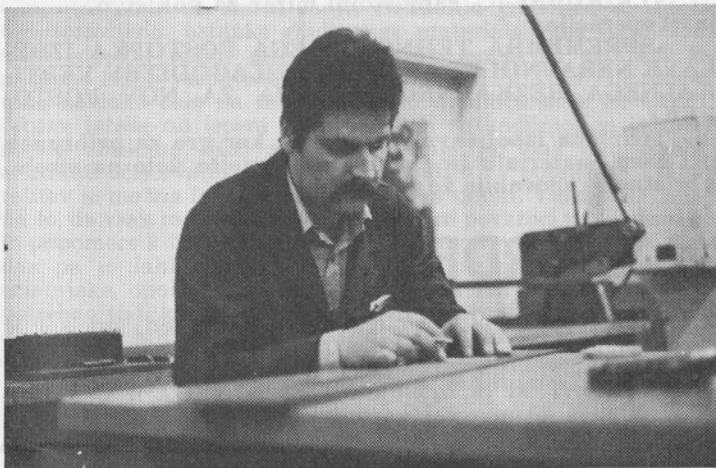
Naša dolžnost je, da kot člani delovne skupnosti podpiramo to dejavnost, ter dajemo materialno in moralno spodbudo.

Pri realizaciji naših perspektivnih planov nadaljnjega razvoja obutvene industrije ima inovacijska dejavnost pomembno vlogo. Lastne sposobnosti in iskanje smeri za izkoriščanje notranjih rezerv še niso izčrpane.

Predlagam naslednje cilje razvoja inovacijske dejavnosti naše delovne organizacije v naslednjem obdobju:

- Racionalno izkoriščanje osnovnih in pomožnih surovin, odpadkov in vseh vrst energije.
- Izkoriščanje delovnega časa in stimulatивно nagrajevanje za kvaliteto in količino vloženega dela.
- Strokovno izobraževanje zaposlenih in razvijanje tovariških odnosov med člani delovne skupnosti.
- Izpopolnjevanje tehnologije in organizacije dela.
- Nadaljni razvoj odnosa do dela in delovnih sredstev.

Na vseh področjih dela so tudi v bodoče dane možnosti vključevanja inovacijske dejavnosti.

BORIS LEBAN samostojni oblikovalec sekalnih nožev je prijavil inovacijo: »VSTAVLJANJE SEKALNIH NOŽKOV V SEKALNE NOŽE, STROJ ZA VSTAVLJANJE MALIH SIMBOLOV KLADIVA ZA OBLIKOVANJE SEKALNIH NOŽEV, PRIPRAVA ZA OZNAČEVANJE SEKALNIH NOŽEV, VARJENJE Z INOX ELEKTRODAMI, OZNAČEVANJE SEKALNIH NOŽEV S KOTNIKOM«.

Po podanem predlogu se izdelujejo sekalni noži od leta 1979. Zaradi izboljšave je prihranek na času.

JOŽE TIŠLER, vodja osnovne modelirnice, ima priznano inovacijo:

»IZDELAVA IN UPORABA SEKALNIH NOŽEV ZA PRESEKOVANJE OBLIKOVANIH PREDNJIKOV«.

Z uvedbo novega tehnološkega postopka smo uspeli lažje in hitreje obdelovati oblikovane zgornje dele. Po prvotnem načinu dela, je bilo delo zamudno, ker je bilo potrebno vsak prednjik ročno izrezovati. Uporaba novih sekalnih nožev omogoča točnejše delo in s tem zmanjšuje možnost nekvalitetno izdelanih zgornjih delov, hkrati pa je polaganje oblikovanih prednjikov v sekalni nož kontrola samega oblikovanja, kar tudi zagotavlja točnejšo sestavo zgornjih delov v nadaljnjih operacijah. Izboljšava je zelo uspešna, uporablja se že od leta 1979.

JOŽE ŽUGIČ, modelir kreator zgornjih delov, je delal na inovaciji:

»KALUPI ZA STROJNO ZARISOVANJE NOTRANJIKOV«.

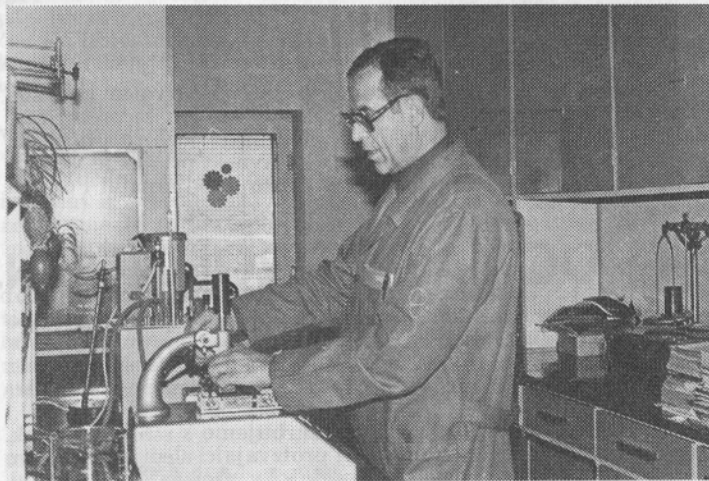
Postopek je prenešen, le da se uporabljajo plastične folije za šablone, teh pa na jugoslovanskem tržišču ni dobiti.

Žugič je izdelal šablone iz ogrelih juvidur plošč. Postopek je hitrejši in cenejši. Uvedba postopka brizganja namesto zarisovanja notranjиков je koristna glede skrajšanja delovne operacije in točnosti izdelka.

JANEZ TIŠLER sistemski inženir v elektronsko računalniškem sektorju, je prijavil inovacijo:

»MOŽNOST POVEČANJA PREPUSTNOSTI RAČUNALNIŠKEGA SISTEMA BREZ VLAGANJ V NAKUP APARATURNE IN PROGRAMSKE OPREME«.

Po mnenju fakultete za elektrotehniko univerze v Ljubljani ima opravljeno delo značaj razvojnega dela in predstavlja pri nas izjemen dosežek in se uvršča med redke poskuse dviga propustnosti pri nas instalirane računalniške opreme.

Janez Azman

Skupina **JANEZ AŽMAN**, **VILI BEDINA**, **JANEZ KNIČIČ**, **MARJAN DOLŽAN** in **ANTON SIMONIČ** je prijavila inovacijo:

»MOŽNOST IZDELAVE IN UVAJANJE PROIZVODNJE ORODIJ IN RAZLIČNIH DELOV IZ POLIURETANA«.

Skupina je izdelala natančen postopek priprave načrta po katerem se izdeluje orodje. Osvojene so vse tehnologije izdelave, ki so zanimive za obutveno in pomožno industrijo. Pri razvojni nalogi se je težilo za tem, da se uporabi čimveč domačih surovin, oziroma da se zainteresira čim širši krog domačih proizvajalcev surovin za izdelavo orodij.

DRAGO SRDANOVIČ, vodja tiskarne, ima priznano tehnično izboljšavo:

»NOV POSTOPEK DELA PRI IZDELAVI PARSKIH ETIKET«.

Komisija je ugotovila, da je izboljšava uspešna, ker je možno po novem postopku hitreje in enostavneje izdelati parske etikete, ob manjši porabi materiala.

VLADO BREJC, samostojni mizar za pohištvo, je prijavil operacijo:

»SPREMEMBA TEHNOLOŠKEGA POSTOPKA IZDELAVE NERAVNIH POVRŠIN IN PRILAGODITEV VERTIKALNEGA REZKALNEGA STROJA ZA NOV POSTOPEK«.

Tehnična izboljšava je uspešna, ker gre za prihranek pri času, materialu in zagotavlja varnejše delo na stroju, koristno se uporablja že pet let.

NOVO PRI IZDELAVI IZ TRDEGA PU

Doma izdelan mikročitalnik.

Že nekaj let se v naši tovarni ukvarjamo z razvojem izdelkov iz trdega PU, katerega proizvodnja se je v svetu že precej razmahnila na področju športa, avtomobilske, elektrooptične in pohištvene industrije. Ta vzporedna dejavnost pri nas je nastala predvsem zaradi prostih kapacitet v tozdu Orodjarna in Poliuretana.

Kljub množici poskusnih in več manjših serij izdelkov iz mehkega pa tudi trdega PU za razne kupce v Jugoslaviji, si štejem za prvi večji uspeh izdelavo ohišja za MIKROČITALNIK PRIMAT, ki ga izdeluje ISKRA – VEGA iz Ljubljane. Mikročitalnik je univerzalni aparat za projekcijo mikrofilmov po sistemu COM. Do sedaj smo jih lahko opazili le uvožene v bankah in podobnih ustanovah, izdelane večji del iz kovinskega ohišja.

V tesnem sodelovanju z Iskro – Vego smo pri nas konstruirali in izdelali sedem orodij, ki sestavljajo mikročitalnik in jih tudi prilagodili za nemoteno serijsko izdelavo v tozdu Poliuretan, v proizvodnjo pa smo vključili tudi Obrtno podjetje Tržič, ki izdelke finiše in barva.

Omembe vredno je tudi to, da je v aparat vgrajeno približno 70 % domačega materiala in znanja, uvoz pa predstavlja koordinatni ležaj za vodilo filma, posebna svetilka za projekcijo žarkov in surovina za trdi PU.

Po podatkih, ki jih imamo smo ugotovili, da je naša tovarna do sedaj edina v Jugoslaviji, ki se ukvarja z izdelki iz trdega PU in je za te izdelke dovolj velik interes, saj sta v končni fazi izdelave orodij že dva nova projekta in sicer ohišje za TERMINAL ISKRA TEA – KRANJ in ohišje servisnega merilnika ISKRA – TEL Blejska Dobrava.

Za bodoče lahko samo upamo, da nam uvozne omejitve ne bodo onemogočale nadaljnji razvoj tovrstne vzporedne dejavnosti, katere uspehi so torej že vidni.

Sašo

DOMAČA PROIZVODNJA NADOMEŠČA UVOZ

Izredno slaba ponudba strojev za čevljarstvo industrijo na domačem tržišču pogojuje, da je večina opreme in strojev v našem proizvodnem procesu iz uvoza. Zaradi tega se srečujemo z mnogimi problemi že pri samem nakupu in kasneje pri vzdrževanju teh strojev.

Različnost tržišč s katerih se oskrbuje s stroji, je vzrok, da so le-ti tudi različno grajeni, saj proizvajalci sledijo predpisom in zakonom ki regulirajo strojegradnjo v proizvajalčevi državi. Tako se v naših delavnicah srečujemo z različnimi merskimi sistemi, najrazličnejšimi tokovnimi zaščitami, varovanji, pogoni, prenosi, stopnjevanji, kvalitetami materialov, obdelav ipd. Vse dokler teče oskrba z rezervnimi deli normalno, omenjene razlikosti ne predstavljajo težav, saj vzdrževanje temelji zgolj na izmenjavi izrabljenih delov in tehnološko funkcionalnem vzdrževanju stroja. Takoj ko pa se pojavijo potrebe po izdelavi določenih vrst nadomestnih delov doma, se srečamo z nizom problemov, ki jih lahko rešimo le s strokovnim pristopom.

Izdelava nadomestnih delov doma zahteva poleg strokovnega znanja še določeno opremo in zagotavljanje ustreznih surovin. Že dalj časa se v naših vzdrževalnih obratih izdelujejo najrazličnejši nadomestni deli in strojno orodje predvsem takšni, katerih obdelava temelji na struženju.

Težave pri preskrbi z nadomestnimi deli za stroje in opremo narekujejo nove naloge in pogoje dela če nečemo, da bo pomanjkanje nadomestnih delov povzročalo večje zastoje v proizvodnji.

Prve izkušnje na področju uvajanja domačih nadomestnih delov so žal nevpodbudne, morda celo nekoliko grenke pri čemer je potrebno omeniti zavračanje in odpor do doma izdelanih delov, laičen odnos do poskusov pri iskanju najboljših rešitev ipd.

Kljub vsem težavam smo v minulemu letu uspeli osvojiti proizvodnjo nekaterih potrošnih rezervnih delov, ki uspešno nadomeščajo originalne. Med te dele sodijo predvsem najrazličnejši obrezovalni nožki, pribijalne glave, zagibalci, rezkarji, vodila, surovci za orodje in orodja za cinkanje ipd. Ocenjujemo, da vrednost doma izdelanih nadomestnih delov presega 5.000.000 din.

Prav gotovo so to nove naloge, ki se postavljajo pred vzdrževalne obrate in TOZD Orodjarno kot celoto in za kompleksnejšo izdelavo nadomestnih delov doma bo predhodno treba rešiti nekaj vzporednih problemov, predvsem vpeljavo novih vrst obdelav, boljšo izbiro materialov, pripravo proizvodnje ter opredelitev novih nalog in zadolžitev.

Ivan Zaplotnik

IZ DEŽURNE KNJIGE

Že dobro leto opravljajo vodilni delavci v naši delovni organizaciji izmenoma vsak delovni dan v popoldanski izmeni dežurno službo. Marsikdo ne ve zakaj je to potrebno, zato smo se namenili da to malo opišemo v Čevljarju, predvsem pa, da pokažemo tudi njihove ugotovitve, ki smo jih razbrali v dežurni knjigi.

Uvedba dežurstva je imela večkratni namen. Osnovni je bil prav gotovo v tem, da v popoldanskem času ni bilo v podjetju odgovornega človeka, ki bi posredoval in ukrepal, če bi prišlo do nepričakovanih dogodkov, vzporedno pa naj bi dežurni spremljal tudi vsa dogajanja, ugotavljal pomanjkljivosti, jih poskušal odpraviti, vse izredne dogodke in svoja opažanja pa naj bi opisal v dežurno knjigo in s tem omogočal odgovornim službam, da napake in pomanjkljivosti odpravijo.

In kaj nam govori dežurna knjiga?

Kot reče na nit se vseskozi vlečeta dva problema: čuvanje okolja, red in snaga in drugič nesmotna poraba energije.

V pogledu okolja, reda in snage so ugotovitve kaj žalostne. Na dvorišču, parkirišču, okoli skladišč, skratka vsepovsod leži razmetano vse mogoče. Embalaža vseh vrst — uporabna in neuporabna — leži tako kot je ostala ob razpakiranju in nihče se tedne in tedne ne zmeni zanjo. Nekdanja gradbišča so ostala nepospravljena, ostanke gradbenega materiala vidiš vsepovsod. Čiki, odpadni papir, plastične posode, lončki od napitkov in podobno ležijo vsepovsod in tudi v oddelkih. V Tozd Pur najdeš tako navlako celo na terasasti strehi in nihče se je ne usmili, čeprav terasa ob lepem vremenu služi za kadilnico in je torej stalno obiskana. Kaj storiti? Situacija je vsak dan slabša, enkratne očiščevalne akcije bi je verjetno ne popravile. Trajna rešitev je možna le s spreminjanjem nas samih. Vsakdo naj misli na to, da vsak majhen odpadki v množini povzroči večjo nesnago in pripomore k tako žalostni sliki kot jo ugotavljajo dežurni, vsak dan pa jo lahko vidimo tudi sami. Zato mečimo odpadke v smetnjake, opozarjamo drug drugega na red in snago in če je potrebno tudi kaj poberimo in dajmo na svoje mesto. Pokažimo, da nam je kljub vsemu v zavesti ostalo še nekaj občutka za kulturno ravnanje in da radi živimo v čistem in prijetnem okolju.

In energija? V enem popoldnevu je dežurni ugasnil 63 stikal, ker je luč gorela po nepotrebnem v oddelkih, pisarnah, na stopnišču in v sanitarijah, kjer ni bilo ljudi. Stroji ostajajo vključeni preko popoldneva in preko noči.

Pa še drug primer. V času, ko so grel radiatorji je dežurni našel odprtih 50 vrat in 30 oken, kar v vrednosti pomeni, da v eni uri izgori v prazno 100 kg mazuta ali 2000 dinarjev. Če zračimo, zaprimo istočasno radiatorje. Če je prevroče ne odpirajmo oken in vrat, ampak izključimo kurjavo.

Naštejmo še nekaj posameznih ugotovitev. Odmori za malice se kaj radi podaljšujejo, z delom se končuje tudi po celo uro pred koncem izmene, cele grupe berejo stripe ali stojijo v krogu in razpravljajo, delo za popoldansko izmeno ni bilo zadosti pripravljeno, tujce ki so službeno v podjetju puščamo same, stroji tečejo v prazno, ker so upravljavci strojev na »čik pavzi« in podobno.

Tudi za varnost ne skrbimo dovolj. Zaščitne mreže okoli obratov so že dalj časa raztrgane, kar omogoča nekontrolirane izhode in vhode. Dežurni posebej opozarjajo na ograje v Pur in na ograjo med Pekom in Zlitom. Na več mestih je poškodovana tudi ograja ob cesti Ste Marie Aux Mines kar kvari tudi zunanji izgled.

Kljub naštetim pomanjkljivostim, pa dežurni ugotavljajo tudi pozitivne navade popoldancev. Predvsem ugotavljajo, da proizvodnja poteka v primernem delovnem elanu povsod tam, kjer je dobro pripravljena in kjer so opravila normirana. Tudi nepričakovane okvare in zastoji se odpravljajo prizadevno, če je potrebno tudi s pritegnitvijo delavcev, ki sicer niso na delu. Zadosti hitro se ukrepa tudi ob izrednih dogodkih. Ko je razpadel jugoslovanski elektroenergetski sistem, je bil v najkrajšem možnem času vključen naš agregat in tako ni nastala praktično nobena materialna škoda.

Te ugotovitve dokazujejo, da pa le vlada med nami pravilen odnos do dela, ki ga je treba spoštovati in negovati, da bi se ga oprijeli tudi tisti, ki takih navad še nimajo.

V tem članku smo želeli opozoriti vse naše sodelavce na slabe in dobre lastnosti v našem obnašanju pri delu. V kratkem povzetku iz dežurne knjige smo prikazali dosedanje ugotovitve, odslej pa bomo v Čevljarju dežurno knjigo spremljali sproti in še bolj konkretno.

Janez Kališnik

KAKO SE HRANIMO

Razvoj tehnike in z njo pospešena modernejša industrializacija porajata posebna zdravstvena vprašanja. Civilizacija povzroča drugačno obolenje prebivalstva; nekatere bolezni izginejo, druge se številčno večajo. Tako postaja največji problem današnjega časa prekomerna debelost. Vsi vemo, da je delovni učinek manjši, če je želodec prazen. Vsekakor pa je tudi res, da se pri polnem želodcu radi polenimo. Zato bi morali točno vedeti koliko hrane lahko uživamo glede na fizične obremenitve. Potrošnike je mogoče zelo približno razdeliti v dve skupini:

1. Duševne in lahke fizične delavce, ki potrebujejo na dan 9210 kJ (džulov; 2200 kalorij)

2. Težke fizične delavce, ki potrebujejo na dan 12560 kJ (3000 kalorij)

Prva skupina bi morala na račun kakovosti omejiti količino: reducirati džule in uživati več vitaminov, mineralov in proteinov, jesti mleko, zelenjavo, presno sadje, črn kruh, jetra.

Druga skupina bi morala uživati jedi hranljive vrednosti; ne da bi bila količinska, ampak kvaliteta, predvsem iz proteinov in maščob od katerih naj bi jih bilo pol rastlinskega in pol živalskega izvora. Isto velja za beljakovine. Težak fizični delavec bi moral pojesti kar 5 kg krompirja na dan, če bi hotel pokriti svojo energetsko potrebo z ogljikovimi hidrati. Hrana, ki jo uživamo naj bi ne bila hladna ali samo hladna. Topla hrana pomeni manjšo obremenitev za želodec, resorpcija v krvi je hitrejša in tako tudi njen učinek kot pogonsko gorivo. Zato so priporočljivi topli obroki hrane med delom v obratih družbene prehrane.

Naš obrat družbene prehrane v tovarni pripravi dnevno okoli 1500 toplih obrokov. Hrana, ki se pripravlja mora biti neoporečna; biti mora pravilno sestavljena, tako da zadošča hranilnim in beljakovinskim zahtevam ter higienskim normativom. Vsak vzorec hrane iz obrata družbene prehrane se shranjuje v hladilniku 36 ur, kot predpisuje zakon, zato da nam je dosegljiv v primeru če pride do zastopitve s hrano.

Tovarna Peko ima sklenjeno pogodbo z Zavodom za socialno medicino in higieno Kranj, da nam redno mesečno dela kontrole, tako glede kvalitete hrane — hranilno in beljakovinsko vrednost toplega obroka — kot čistoče pri pripravi hrane. Osebe, ki je zaposleno v obratu družbene prehrane je redno dvakrat letno zdravniško pregledano (pregledi živlcev) kot predpisuje zakon.

V začetku meseca marca je bilo nekaj primerov prebavnih težav, ki naj bi nastopile kot posledica zaužitve hrane v tovarniški menzi po obrokih: fižol iz konzerve, suha rebrca; fižol v zrnju, suha rebrca, krof.

Vse vzorce obrokov so analizirali na Zavodu za socialno medicino in higieno v Kranju, kjer so pregledali ustreznost živil in morebitno prisotnost mikroorganizmov v obrokih. Rezultati vseh pregledanih obrokov ustrezajo pravilniku o bakterioloških pogojih za živila v prometu. Tudi mikrobiološki izvidi vzorcev na čistočo (direktni brisi, vzeti iz rok osebja v menzi in predmetov s katerimi delajo), ki morajo biti higiensko neoporečni, so bili ustrezni.

Analiza je torej pokazala, da prebavne težave, ki so se pojavile po pustnem torku, niso bile posledica zaužite hrane v tovarniški menzi.

Istočasno pa naj omenim še drug primer, ko ljudje dobijo izpuščaj in srbečo kožo po zaužitju hrani iz konzerv. Tudi konzerve smo že večkrat poslali v kontrolo glede ustreznosti živil, toda rezultati so zmeraj negativni.

Zato naj opozorim, da naj se ljudje, ki so občutljivi na določeno beljakovino, oziroma dobijo izpuščaj po eni vrsti hrane, tiste hrane izogibajo. Poudariti pa velja tudi to, da je včasih lahko prebavnim težavam vzrok mrzla tekočina popita po mastnem obroku. Zatorej premisli kaj tvojemu organizmu oziroma prebavnemu sistemu lahko škoduje, tistega se izogibaj!

Iz preventivne ambulante

LETNA KONFERENCA SINDIKATA

Ob skromni udeležbi je bila 23. marca LETNA KONFERENCA sindikata Peko. Predsednik konference Janez Dacar je podal poročilo o delu in aktivnostih sindikata in predlog programa za obdobje pred nami. V programu je glavna aktivnost usmerjena v priprave in razprave pred tretjim kongresom samoupravljalcev. Sindikat se bo prizadeval in delal na izvajanju stabilizacije in nagrajevanja po delu. Prizadevanja bodo šla tudi na ustanavljanje in delo sindikalnih skupin.

TOGE OBLIKE DELOVNEGA ČASA

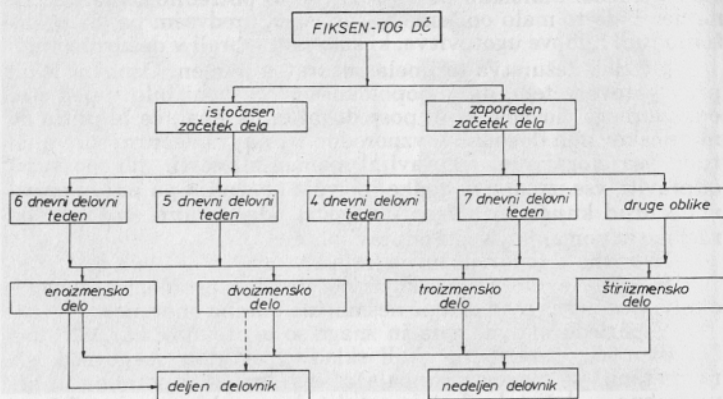
Zaradi vedno večje delitve dela, je bilo v delovnem procesu med seboj povezanih in drug od drugega odvisnih vedno več delavcev. Tekoča proizvodnja je to odvisnost še povečala, saj so si delavci na tekočem traku podajali delo iz rok v roke. Zaradi tega je bila nujna tudi istočasna prisotnost vseh delavcev v nekem procesu. Poleg tega pa je tudi najlažje kontrolirati prisotnost delavcev. Prav zahteva po kontroli delovnega časa in lagodnost te kontrole pri togih oblikah, je vodila k posplošitvi zahteve po istočasnem začetku in koncu za vse delavce, tudi za tiste, ki bi zaradi same narave dela lahko delali ob drugem času. Najpogostejša oblika delovnega časa je istočasno delo vseh zaposlenih. Pri tem ni toliko pomembno, če delavci res delajo do določenega časa, kolikor je pomembno, da so do določene ure v tovarni. Pogosto vidimo v različnih delovnih organizacijah ljudi, ki čakajo že precej pred koncem delovnega časa pred vratarjem na odhod.

Zaradi raznih težav, kot npr. gneča ob prihodu, so začeli iskati drugačne oblike delovnega časa. Taka oblika je zaporedni delovni čas prihoda in odhoda. Vsi delavci ne prihajajo istočasno, ampak po oddelkih ali službah v razmakih 15 minut ali pol ure.

Prav tako tudi odhajajo. Vendar je to še vedno toga oblika delovnega časa. Ta oblika ublaži prometne konice in gnečo ob prihodu in odhodu. Težave pa lahko nastanejo pri prevozu delavcev na delo, ker so avtobusi tempirani na šesto in drugo uro. S spremembo voznega reda pa bi si tudi prevoznika podjetja razbremenila konice pri dovozu in odvozu delavcev.

Med toge oblike delovnega časa sodi tudi različna razporeditev delovnih in prostih dni v tednu. Najbolj razširjena oblika v svetu je petdnevni delovni teden. Dva prosta dneva pa koncentrirata pritisk na ustanove prostega časa, saj je večino ljudi prosta iste dni v tednu, razen tistih, ki delajo v teh ustanovah (izletišča, žičnice, kopališča itd.) Šestdnevni delovni teden ima podobne lastnosti kot petdnevni. Potem je še takoiimenovani sedemdnevni delovni teden. To ne pomeni, da bi delavec delal ves teden, ampak dela se nepretrgoma v obratu. Delavci naj bi proste dni koristili v različnih dneh v tednu.

TOGE OBLIKE DELOVNEGA ČASA

Toge oblike delovnega časa dopuščajo delo v eni ali več izmenah, medtem ko je za spremenljive oblike značilno predvsem enozmensko delo.

Delo v več izmenah res poveča izkoriščanje kapacitet, nastaja pa težava pri vsklajevanju življenjskega in delovnega ritma, slaba možnost skupnega družinskega življenja in druge težave tega načina.

Še ena oblika togega delovnega časa je deljen delavnik, ker omogoča boljše učinkovitost, hkrati pa daljšo odsotnost od doma. Delavec prekine delo za daljši ali krajši čas. Ta oblika prisili delavca, da se bolj posveti svojemu delovnemu mestu, ker nima časa, da bi se popoldne ukvarjal še z dodatnim delom.

To je nekaj oblik togega delovnega časa. Uporabne so takrat, kadar zaradi narave dela ali drugih vzrokov ne moremo vpeljati spremenljivega delovnega časa.

Marjan Rozman

NAŠA POT V HIŠO CVETJA

Ker je bila v TOZD Orodjarna že v lanskem letu izražena želja, da naj bi sindikalna organizacija organizirala obisk hiše cvetja v Beogradu, je bil ta obisk organiziran preko agencije Alpetour v soboto in nedeljo 28. in 29. marca.

Tako se je naša mala skupinica zbrala v soboto ob dveh zjutraj na Deteljici in ob treh zjutraj nas je na ljubljanski železniški postaji že pričakoval vodič, ki nas je spremljal vse do povratka v Ljubljano. Pot z vlakom je potekala kot pač vsaka dolga pot in ob enajstih nas je v Beogradu pričakal še en vodič – Beograjčan in pa mali avtobus, ki nas je takoj nato odpeljal do Velike Plane, kjer smo v zelo lepem hotelu Pokajnica imeli kosilo. Po kosilu smo si ogledali malo 160 let staro leseno pravoslavno cerkvico v kateri nam je zelo star pop razložil pomen te cerkvice v katero je vpleten del srbske zgodovine. Nato smo se odpeljali do Topole in Oplenca kjer smo si ogledali zadužbino – oziroma grobnico dinastije Karadjordjevič. To je čudovit mavzolej v notranjosti do zadnjega delca obložen s prekrasnimi

V Kalemegdanskem parku.

freskami in mozaiku. Nato smo se odpeljali proti Avali, najvišjem hribu v okolici Beograda, kjer je na vzpetini 200 m visok TV stolp (po besedah vodiča najvišji objekt zgrajen v Jugoslaviji) na nasprotni vzpetini pa je grob neznanega junaka, veličastna zgradba iz temne marmorske gmote. Takoj nato smo bili spet na cesti proti našemu glavnemu mestu, kjer so nas namestili v hotelu Srbija. Drugo jutro smo se po zajtrku takoj odpravili proti Dedinjam kjer so se že z vseh smeri zlivale množice obiskovalcev, ki so si ta dan zbrali za obisk hiše cvetja v kateri je našel svoj zadnji dom naš dragi TITO. Po dobri uri čakanja in nato počasni hoji smo bili vrh grička na Dedinjah v stavbi, kjer smo se poklonili pred grobom našega dragega voditelja in učitelja Josipa Broza Tita. Potem smo šli še v muzej »25. maj«, kjer smo si lahko ogledali najrazličnejše predmete, miniaturne stroje, ladje, vlake itd., darila naših delovnih skupnosti Titu za njegove rojstne dneve. Tudi ta zgradba je zelo lepo vključena v okoliš, njeno bližnjo okolico pa prav sedaj pospešeno urejujejo in so tudi v nedeljo brneli stroji. Po obisku muzeja smo šli z našim avtobusom še malo po mestu, vodič pa nam je sproti razlagal nastanek in pomen posameznih zgradb skozi zgodovino mesta Beograd in njegovih kulturno zgodovinskih znamenitosti, med njimi Kalemegdan s katerega se vidi sotočje Save in Donave kot na dlani, stalne cerkve na kateri nas je med drugim pritegnila zlatorumena streha zvonika za katero nam je vodič pojasnil, da je iz čistega zlata, obiskali pa smo tudi dom – »konak kneginje Ljubice« iz prve polovice prejšnjega stoletja.

Opoldne, ko smo bili že lačni pa nas je vodič odpeljal v telesnokulturni center »Pionir«, pod katerega streho je bil leta 1974 deseti kongres ZKJ, kjer smo kosili, kmalu zatem pa smo se odpravili proti železniški postaji, kjer smo se poslovili od prijaznega beograjskega vodiča. Ob slovesu se nam je opravičil za tako naporna dneva in da nam je poskušal pokazati pač čim več, kar pa je za dva dneva bilo res malo preveč in prenaporno. Točno ob 15.05 pa so se zavrtela kolesa poslovnega vlaka in nas odpeljala proti Ljubljani, kamor smo prispeli malo pred 22. uro, slabo uro za tem pa smo bili že doma in se vsak po svoje pripravili za naslednji delovni dan še polni vtisov in enkratnega doživetja.

Žal je bila naša skupinica zelo majhna, bilo nas je le 12, vzrok za tako majhno zanimanje za obisk Beograda pa je bila visoka cena aranžmaja – 280 starih tisočakov, od tega pa je naša OOOZS primaknila, kolikor je pač mogla, to je za vsakega udeleženca po 730 din, za kar se udeleženci zahvaljujemo, ker bi v slučaju, da bi bilo potrebno kriti celotni aranžma, bilo pripravljenih še manj in bi obisk odpadel tudi za tiste, ki smo bili.

Boris Janc

PREDKONGRESNE AKTIVNOSTI

Nasi delovni organizaciji je bila zaupana predkongresna razprava o oblikah pridobivanja ter razporejanja skupnega prihodka in dohodka, zaradi uspehov ki smo jih dosegli na tem področju.

OBLIKE PRIDOBIVANJA IN RAZPOREJANJA SKUPNEGA PRIHODKA IN SKUPNEGA DOHODKA TER OBLIKOVANJE MERIL ZA DELITEV OSEBNIH DOHODKOV V SESTAVLJENIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA – DELOVNIH ORGANIZACIJAH

A. Uvod

Delovni organizaciji Peko je bila v okviru priprav na III. kongres samoupravljalcev dodeljena težavna, a hvaležna naloga, da pripravi strokovno podlago in vodi razpravo o temi, ki jo vsebuje naslov. Rekli smo, da je naloga zahtevna, kajti praksa iz tega področja je še dokaj skromna in odnose, ki jih na ekonomskem področju ureja zakon o združenem delu uvajamo zelo počasi, rekli smo pa tudi, da je naloga hvaležna, to pa zato, ker bi želeli z našimi izkušnjami pomagati, da bi se razmerja v delitvi v duhu vizije zakona o združenem delu in samoupravljanja nasploh urejala hitreje in učinkovitejše.

Tem uvodnim mislim naj dodamo še nekaj. Povedati moramo, da v Peku do spoznanj, ki jih bomo navajali v tem sestavku, v začetku nismo prišli iz teoretičnih izhodišč samoupravljanja, ker teh enostavno ni bilo, pač pa iz čiste potrebe po boljšem gospodarjenju. To poudarjamo vsled tega, ker se je v poznejšem razvoju pokazalo, kako so se gospodarska stremjenja poistovetila z razvojem samoupravljanja v teoriji in praksi. S tem smo želeli povedati, da cilj samoupravljanja ni samo osvoboditev človeka, temveč tudi boljše gospodarjenje, kajti le oboje skupaj zagotavlja napredek, razvoj in blaginjo.

Pa poglejmo, kako se je ves razvoj odvijal v Peku:

B. Začetki spreminjanja odnosov

Prvi začetki spreminjanja odnosov segajo tja v leto 1956. Že tedaj je centralizirano upravljanje zaradi razvoja podjetja povzročalo organizacijske težave, predvsem pa smo opažali, da vzporedno z rastjo proizvodnje upada tudi interes delavcev za gospodarjenje, ker je bilo ugotavljanje dohodka in sredstev za osebne dohodke v pomenu »skupne vreče« preveč oddaljeno.

Da bi težave odpravili, smo podjetje reorganizirali na 25 delovnih ali ekonomskih enot, kakor smo jih takrat imenovali. Te enote so takoj postale dokaj samostojne z lastnim vodstvom, planom, ugotavljanjem sredstev za osebne dohodke, z lastnim obračunom in s svojimi organi upravljanja.

Seveda takrat še nismo poznali delegatskega sistema in zato je največja moč odločanja še vedno ostajala na centralnih organih upravljanja; vseeno pa so zbori delavcev in sveti ekonomskih enot že samostojno odločali o razporejanju sredstev za osebne dohodke do nivoja rezultatov v ekonomski enoti, dočim so se tržni rezultati razporejali centralno.

Prehod na ekonomske enote pa ni bil enostaven. Uvesti smo morali detajlirano planiranje po vseh elementih stroškov proizvodnje za vse faze proizvodnje, izdelati razne materialne in časovne normative in predvsem zagotoviti ustrezno merjenje in ugotavljanje rezultatov. Vsi ti elementi pa so seveda kasneje omogočali, da je bil nadaljnji organizacijski in samoupravni razvoj dokaj olajšan, kajti to je bila istočasno tudi šola za strokovne kadre in za ves kolektiv, ki je rezultate svojega dela sproti spoznaval, nanje neposredno vplival in od njih tudi živel.

C. Ustanavljanje TOZD

Naslednji večji skok v razvoju odnosov v pridobivanju in razporejanju dohodka ter s tem v samoupravnih odnosih, je bil opravljen v Peku, ko smo s sprejetjem ustavnih dopolnil v letu 1972 razdelili enovito delovno organizacijo na temeljne organizacije.

Po temeljitih analizah, upoštevajoč pri tem celoten ciklus dejavnosti, ki jih opravlja delovna organizacija in v splošni želji, da se ohrani tudi skupen interes, smo na začetku formirali štiri proizvodne TOZD, eno trgovsko TOZD in dokaj obsežno delovno skupnost. Tri proizvodne TOZD so imele nalogo proizvajati sestavne dele za proizvodnjo obutve, četrta pa je izdelovala iz teh sestavnih delov gotove proizvode. TOZD Trgovina je imela nalogo nabavljati vse potrebne materiale za proizvodnjo in v

celoti prodajati tudi vse proizvode, namenjene trgu. Skupne službe so opravljale vsa razvojno-pripravljalna dela za proizvodnjo, pripravo orodij, vzdrževanje ter splošne in finančne posle.

V kasnejšem razvoju je bila ustanovljena še ena proizvodna TOZD v Ladbregu, ki proizvaja sestavne dele in gotovo obutev, kot TOZD se je iz skupnih služb izločila TOZD Orodjarna, ki proizvaja vsa orodja za proizvodne TOZD in opravlja tudi vsa vzdrževalna dela, iz ene trgovinske TOZD pa sta bili formirani dve, ena za prodajo na drobno v lastnih poslovalnicah in ena za vso nabavo materiala in prodajo na veliko doma in na tujem.

V taki sestavi posluje DO Peko še danes. Njen poslovni ciklus zajema torej proizvodnjo od orodja, sestavnih delov in gotovih proizvodov do tržne potrditve vsega vloženega dela. Temu ciklusu so podrejeni tudi vsi odnosi v pridobivanju celotnega prihodka in dohodka TOZD in končno tudi v celotnem razporejanju doseženih rezultatov.

D. Ugotavljanje skupnega prihodka

Posamezne TOZD pretežen del svojega celotnega prihodka ugotavljajo neposredno iz rezultatov svojega dela, kar bomo obdelali v posebnem poglavju, skupni prihodek, kot rezultat vseh tržnih razmer izven delovne organizacije pa se ugotavlja v obeh trgovinskih TOZD, kjer se tržne razmere odražajo. Ta skupni prihodek se nato razporeja na vse TOZD, ki so v poslovnem ciklusu sodelovale na podlagi meril, ki jih določa vsakoletni letni poslovni sporazum med TOZD in je tako sestavni del celotnega prihodka TOZD.

Predpogoj za tak način ugotavljanja in razporejanja skupnega prihodka je sistematično planiranje. Predvsem morajo biti v naprej ugotovljeni stalni planski elementi, od cen materiala preko sestavnih delov do planskih prodajnih cen izdelkov. Vsa odstopanja od planov in planskih cen so nato razporejena pri merjenju rezultatov na nosilce, ki s svojim poslovnim deležem vplivajo na rezultate, skupni prihodek pa pravzaprav predstavlja le tisti del, ki je rizičen in kot tak posledica dogajanj izven delovne organizacije, bodisi od tržnih razmer ali od raznih družbenih ukrepov.

E. Skupni dohodek

Z letnimi poslovnimi sporazumi ali pa tudi s posebnimi samoupravnimi dogovori, se TOZD sporazumevajo tudi za skupna vlaganja in v ta namen združujejo sredstva. Tista TOZD, ki je združena sredstva prejela, ugotovi zato pri sebi svoj dohodek in njegov del, ki predstavlja skupni dohodek in ga razporedi na vse TOZD, ki so sredstva prispevala. Tudi prejeti del skupnega dohodka predstavlja del celotnega prihodka posamezne TOZD. Merila za razporejanje skupnega dohodka so opredeljena v letnem poslovnem sporazumu ali v posebnem sporazumu o združevanju. Udeležba v skupnem dohodku je vedno odvisna od višine združenih sredstev in od ustvarjenega skupnega prihodka.

Udeležba v skupnem dohodku pravzaprav predstavlja rezultate minulega dela in bi zato lahko služila tudi kot sredstva za nagrajevanje minulega dela.

V našem primeru to sicer še ni urejeno in je kot rečeno le sestavni del celotnega prihodka TOZD. To misel izražamo zato, da bi mogoče vzbudili po eni strani razmišljanja v tej smeri in eventualno tudi nakazali možno vzpodbudo za združevanje sredstev.

F. Celoten prihodek in dohodek TOZD

Celoten prihodek TOZD sestavljajo torej naslednji elementi:

1. Kot neposreden rezultat TOZD v okviru planskih meril po letnem poslovnem sporazumu med TOZD
2. Kot rezultat udeležbe v skupnem prihodku
3. Kot rezultat udeležbe v skupnem dohodku.

Kot neposreden rezultat dela TOZD se odraža v TOZD dosežena proizvodnja in dosežena prodaja v okviru DO, dosežena produktivnost in kvaliteta proizvodov.

Rezultat udeležbe v skupnem prihodku je posledica tržne uspešnosti in splošnih tržnih razmer. V tem delu je prisotna tudi solidarnost med TOZD za vse poslovne rizike.

Udeležba v skupnem dohodku je odvisna predvsem od uspešnosti naložbe, za katero so bila sredstva združena.

Po istih načelih ugotavljajo celoten prihodek proizvodne in trgovinske TOZD.

Dohodek ugotavljajo TOZD samostojno in je tako posledica vseh že nastalih elementov, h katerim moramo dodati še element ekonomičnosti, ki je odvisen od gibanja stroškov, predvsem od izkoriščanja materiala in čim manjšega izmeta.

PRED KONGRESOM

G. Razporejanje dohodka

Dohodek razporejajo TOZD samostojno. Poleg zakonskih elementov in raznih prispevkov po samoupravnih sporazumih v smislu obstoječih predpisov, v odvisnosti od dohodka izločajo iz njega tudi sredstva za pokrivanje delovne skupnosti in je ta tako postavljena v odvisnost od ustvarjenega dohodka TOZD.

Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo formirajo TOZD skladno z letnim poslovnim sporazumom v okviru DO, ki pa pri tem upošteva določila družbenih dogovorov in panožnega sporazuma.

H. Osební dohodki

Razporejanje osebnih dohodkov ureja enoten sporazum za delovno organizacijo. Izhodišče za vse odnose je enotna metodologija za oceno posameznih nalog in opravil in enotna metodologija za časovne normative. Po tej metodologiji se izračunava tudi vrednost OD v enoti proizvoda, ki je razdeljena po ekonomskih oziroma delovnih enotah, ki smo jih organizirali tudi po TOZD in v delovni skupnosti. Enota proizvoda je tako temelj vsega razporejanja osebnih dohodkov. Ta poleg elementov produktivnosti vsebuje tudi sestavne kvalitete proizvodov in ekonomičnosti proizvodnje. Del prihrankov pri stroških se namreč spreminja v osebne dohodke na nivoju enote in tudi vpliva na vrednost točke v enoti.

Glavni del delitve osebnih dohodkov se opravi torej že na nivoju delovnih enot. Preostali del, ki izhaja že iz dejanske dosegene dohodka in razporejanja dohodka za OD po merilih iz sporazuma o delitvi OD v delovni organizaciji oziroma iz letnega poslovnega sporazuma se naj bi razporejal na nivoju TOZD, vendar je doslej pri končnih delitvah po vseh TOZD prevladala absolutna solidarnost, tako, da so vse TOZD to končno delitev izvršile v enakem odstotku in jo dokončno pokrile iz medsebojnih prelivanj, pokrile v smislu prelivanja med možnimi sredstvi za OD, ne pa v smislu prelivanja dohodka.

Smatramo, da smo princip nagrajevanja po delu oziroma po delovnih uspehih zadovoljivo rešili v TOZD, ne pa v delovni skupnosti, kjer je sicer uveljavljena tudi enota proizvoda po posameznih službah, vendar manjkajo merila za osebno nagrajevanje in se za sedaj še vedno poslužujemo osebnih ocen.

V teku so prizadevanja, da bi pri razporejanju OD dali posebnega poudarka še nagrajevanju kvalitete opravljenega dela in pa postavitvi meril za kreativno delo in meril za delovno skupnost.

Tudi minulo delo še ni zadovoljivo rešeno. Z letnim sporazumom se sicer predvidijo posebni elementi, ki opredelijo višino sredstev za nagrajevanje po minulem delu, ta sredstva pa se razporejajo nato v stalni višini kot dodatek glede na leta delovnega staža. Nakazali smo že možnost, da naj bi se kot sredstva upoštevala vsaj sredstva, ki izhajajo iz skupnega dohodka, vendar so to le še razmišljanja.

Zaključek

V naših izvajanjih smo namerno nakazali v grobih okvirih tudi razvoj, ki nas je privedel do današnjega stanja. Smatramo, da je bilo to potrebno zaradi tega, da bi opozorili na dejstvo, da pot do uresničitve zakona o združenem delu ni enostavna in skokovita. Hitre spremembe so namreč lahko strokovno šibke, odvisno od strokovnih kadrov, še bolj pa so lahko nerazumljive in zato tudi težko sprejemljive za kolektiv. Vsaka sprememba je pozitivna in uspešna le takrat, kadar je vsestransko razumljiva in če je taka, jo kolektiv osvoji kot svojo. Da pa bi bilo tako, je vse odnose potrebno spreminjati postopno in čim bolj enostavno.

Načela zakona o združenem delu smo po našem mnenju dokaj uspešno uveljavili v okviru delovne organizacije, žal pa tega še nismo mogli doseči z našimi poslovnimi partnerji izven DO. Verjetno je temu vzrok dejstvo, da pretežni del teh partnerjev v svojem notranjem razvoju še ni prišel tako daleč in zato širša sporazumevanja v tem smislu niso možna. Naša prizadevanja pa težijo tudi v tej smeri in bomo to poskušali realizirati predvsem pri poslovnih odnosih v reprodukcijski verigi od surovine do tržne realizacije končnega proizvoda.

Temo obdelal:
SVETOVALEC ZA EKONOMSKA IN
POSLOVNO ORGANIZACIJSKA VPRAŠANJA
Janez Kališnik

SPREMLJAMO DOGODKE

16. aprila 1938 je bila (v noči od 16. do 17.) v Šmiglovi zidanci nad Grajsko vasjo v Savinjski dolini prva konferenca KPS, ki se je kot gost udeležil tudi generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito.

1937 leta je bil v noči od 17. do 18. aprila v Čebinah nad Zagorjem ustanovni kongres KP Slovenije. S tem kongresom so slovenski komunisti prevzeli nase zgodovinsko nalogo, da zberejo okrog sebe vse demokratične sile na Slovenskem v boju proti fašizmu.

18. aprila 1906 so strašne zemeljske sile, ki so se premaknile v globini zemlje, porušile ameriško mesto San Francisco. Kar ni uničil močan potres, je nekaj za tem močan ogenj, ki je skoraj v trenutku zajel pol mestnega središča.

20. aprila 1964 se je v Beogradu začel V. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije

21. aprila 1942 so na Okroglem nemški vojaki po dveh dneh ogorčenega boja uničili trinajst borcev Koprške partizanske čete.

25. aprila 1859 so začeli graditi Sueški prekop, ki so ga slovesno odprli 17. novembra 1869. Prekop je dolg 161 kilometrov in je bil prvotno širok le 22, globok pa 8 metrov.

26. aprila 1941 je v Mariboru Adolf Hitler ukazal, naj mu »naredijo Štajersko spet nemško«. Ponoči pa so skojevci zažgali sredi mesta dva nemška avtomobila; zato je bilo aretiranih več deset slovenskih mladincev.

2. maja 1945 so enote 4. jugoslovanske armade po hudih uličnih bojih, v katerih so sodelovale tudi enote partizanske komande mesta, osvobodile Trst, 17. udarna brigada »Franceta Prešerna« pa je osvobodila Gorico.

3. maja 1929 je na Dovjem umrl znani slovenski planinski organizator in skladatelj Jakob Aljaž. Njegova najbolj znana pesem je »Triglav, moj dom«. Na vrhu Triglava je dal postaviti 190 cm visok in 125 cm širok železen stolpič, ki je danes važna triangulacijska točka in se po njem imenuje Aljažev stolp. Po tem pionirji našega planinstva se se imenuje tudi Aljažev planinski dom v Vratih.

5. maja 1945 je Koprški partizanski odred v Begunjah napadel stražo zloglasnega nemškega zapora, jo prisilil k predaji in osvobodil 650 političnih zapornikov.

8. maja 1945 se je s podpisom dokumenta o brezpogojni kapitulaciji Nemčije v Evropi končala druga svetovna vojna. V njej je sodelovalo 61 držav z okrog 110 milijoni vojakov, življenja pa je izgubilo 55 do 60 milijonov ljudi.

13. maja 1918 se je v Judenburgu začel upor slovenskih vojakov 41. bataljona 17. pešpolka. Zatrle so ga madžarske čete avtroogrsk vojske, vojaško sodišče pa je štiri voditelje upora obsodilo na smrt.

14. maja 1926 je v Zagrebu začela oddajati prva srednjevalovna radijska postaja na Balkanu.

STRELSKO TEKMOVANJE

V počastitev 8. marca – Dneva žena je strelska družina Anton Štefe Kostja organizirala tekmovanje za ženske v streljanju z zračno puško. Tekmovalo je 29 tekmovalk. Najboljša med našimi udeleženkami je bila Finca Ležaja (5. mesto), Suzana Januš (8), Ivanka Perko (9), Marija Peruc (12) in Rozi Žnidaršič (13).

Dobra udeležba in rezultati kažejo, da so tudi ženske dobre strelke. Prav bi bilo, da bi organizirali še več takih nastopov.

MEDNARODNI TEDEN KOŽE, OBUTVE IN KONFEKCIJE

V Zagrebu je bil v februarju odprt 30. jubilejni mednarodni teden kože, obutve in konfekcije.

Delovne organizacije s področja kože, obutve in konfekarstva so pokazale atraktivne modele in veliko izbiro različnih proizvodov iz svojega programa.

Prevladovala je modna obutev za jesensko-zimsko sezono, takoimenovana standardna obutev za celodnevno nošenje in športne programe. Poznavalci trdijo, da so prikazani modeli letos bližji svetovnim modnim novostim v svetu.

Peko na zagrebških sejmiših ne sodeluje.

MINI INTERVJU

Prvi sončni žarki so spet privabili nove in stare kupce, kaj tudi ne, za prihajajoče poletje se je treba primerno obuti. Na Deteljici je živahno vsak dan. Tisti kupci, ki pridejo večkrat radi zavijejo k postavnemu fantu. To je DAM-JAN ŠTAMCAR učenec 3. letnika šole za prodajalce. Od februarja do junija, ko bo končal šolo, je v trgovini le ob petkih popoldne. Nanj so me opozorili kupci. Fant je zgovoren, stranke se mu ne zdijo sitne, ali pa, toda tega ne pokaže. V trgovini ni bilo časa, zato je pogovor stekel kar doma.

Damjan, kupci radi vidijo, da jim ti pokažeš čevlje. Tudi s tujci se dobro sporazumevaš. Kaj te je vodilo, da si se odločil za poklic prodajalca?

Za poklic, ki ti ustreza se je zelo težko odločiti, kajti v sebi moraš imeti nekaj tistega kar spada k poklicu. Pri prodajalcu je na prvem mestu vljudnost, takoj za tem pa dobri živci. Za ta poklic me je navdušil brat, ki je tudi prodajalec. Razložil mi je vse stvari in mi tudi povedal, da je veliko možnosti za nadaljne usposabljanje.

Na snežnih poljanah in tekmovanjih je tvoja uvrstitev vedno nekje pri vrhu. Ti dilce tako dobro potegnejo, ali pa si tako dober smučar?

Težko bi rekel, da so smuči vse. Imeti moraš tudi rutino. Pri meni ti uspehi zadnje čase vse bolj in bolj prihajajo do izraza kajti intenzivno smučam od 8. leta. Lahko se pohvalim z lanskoletno uvrstitvijo na Šušariadi, kjer sem dosegel tretji čas v moji skupini.

Vem, da igraš pri tržiškem Pihalnem orkestru, zadnje čase te je vse več

videti tudi na amaterskem odru. Kaj vse počneš v prostem času?

Pri Pihalnem orkestru igram trobento že štiri leta. Igranje na ta instrument me zelo veseli, saj preigram veliko prostega časa. Tudi na amaterskem odru me ne manjka. Letos smo se naučili komedijo, ki je povsod, kjer smo jo igrali vzbujala zanimanje, kar so dokazali aplavzi. Prostega časa pa ni veliko. Obiskujem zadnji letnik trgovske šole in to mi vzame precej časa. Kar ga ostane pa ga porabim kot že rečeno za igranje na trobento in za smučanje.

V šoli si dober učenec. Poklic te veseli. Boš ostal prodajalec, ali so mogoče tvoje želje še kaj drugega?

Šola mi ne dela posebnih težav. Tudi poklic me veseli in mi ustreza. Toda vseeno so nekje še želje za naprej. Želim si namreč ogledati svet in ker mi nemščina kar dobro teče, bi si želel poslovnih poti, tudi v inozemstvo. Do uresničitve svojih želja sem se odločil priti, seveda s prakso.

TOVARNA OBUTVE »PEKO« TRŽIČ
razpisuje za šolsko leto 1981/82

KADROVSKE ŠTIPENDIJE

– organizator dela (proizvodna smer)	2 štipendiji
– čevlarski tehnik	8 štipendij
– strojni tehnik	3 štipendije
– gumarski tehnik	2 štipendiji
– ekonomski tehnik	2 štipendiji
– rezkalec	3 štipendije
– obratovni električar	1 štipendija
– orodjar	3 štipendije
– modelni mizar	1 štipendija
– kalilec	1 štipendija
– kaluper – livar	1 štipendija
– strojni ključavničar	1 štipendija
– brusilec	1 štipendija
– gumar	3 štipendije
– čevljar	3 štipendije
– krojilec zgornjih delov obutve	5 štipendij
– šivalec zgornjih delov obutve	10 štipendij
– dodelovalec obutve	3 štipendije
– navlačilec zgornjih delov obutve	3 štipendije
– izdelovalec spodnjih delov obutve	1 štipendija

TOZD TRBOVLJE

– Krojilec zgornjih delov obutve	2 štipendiji
– Šivalec zgornjih delov obutve	4 štipendije

Kandidati morajo predložiti:

- prošnjo za štipendijo
- fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdilo o opravljenih izpitih
- potrdilo o vpisu v šolo oz. frekventacijsko potrdilo

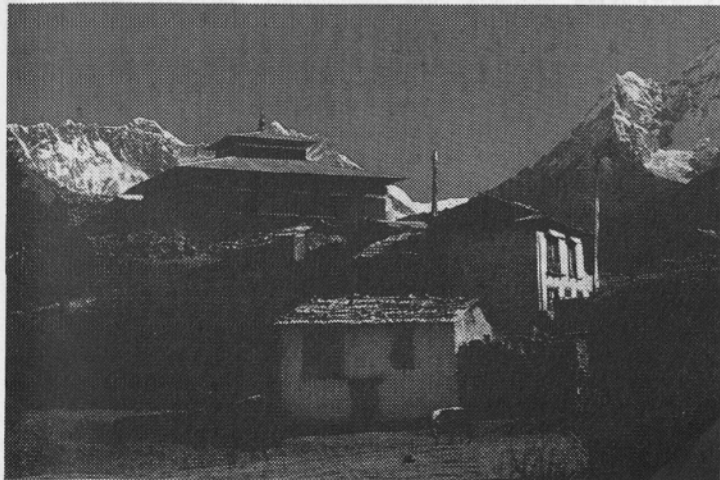
Kandidati za štipendije naj oddajo zahtevano dokumentacijo najkasneje do 30. junija 1981 na naslov Tovarne obutve »Peko« Tržič.

NAŠI PETDESETLETNIKI

BUŠAN FRANC – kreiranje zgornjih delov obutve
COTELJ RUDOLF – kontrolor končne obutve
STRITIH FRANC – organiziranje dela v elektro delavnici – šibki tok
TAKAČ LJUBOMIR – poslovodja v poslovalnici Kula

ISKRENE ČESTITKE!

POZDRAVI S POBOČIJ HIMALAJE

10. marca je odšla jugoslovanska himalajska odprava proti 8511 m visoki gori LHOTSE v Himalaji.

Lhotse (Južna gora) je le tri kilometre oddaljena od Mont Everest in je na četrtem mestu v seznamu najvišjih vrhov.

V 23-članski odpravi je tudi naš sodelavec FILIP BENČE, šofer v tozd Komerciala. Filip je alpinist z veliko izkušnjami. Za seboj ima preko 750 vzponov.

Iz dolge in naporene poti nam je poslal naslednje pismo:

Spoštovani urednik!

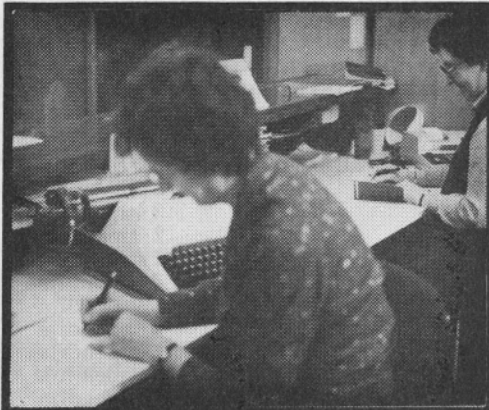
Baza 18. 3. 1981

Najprej bi prav lepo pozdravil vse zaposlene v Peku. Oglašam se vam iz baze, ki leži 5200 m visoko pod velikansko steno Lhotseja, 8511 m visokega vrha, ki smo se ga namenili osvojiti. Potovanje do tu je potekalo v redu, saj smo odšli od doma v torek, 10. marca in potem preko Zagreba, Frankfurt, New Delhija in končno prispeli v Katmandu, glavno mesto Nepala. Tam smo bili le en dan in že smo odleteli do visokogorskega letališča Lhule, od tam pa peš pet dni približno okoli 20 km na dan. Pot je potekala skozi čudovite soteske in divje zaraščene pokrajine ter skozi naselja domačinov, kjer smo bili povsod toplo sprejeti in postreženi s čajem. Končno smo 17. 3. prvi od prve skupine že dosegli bazo. Sedaj sledi priprava tabora – baze, čez dva dni pa se bomo že lotili stene. O tem, kako bo to plezanje potekalo, pa bom napisal morda že čez kakšen teden ali štirinajst dni.

Še enkrat celotnemu kolektivu lep pozdrav iz baze pod Lhotsejem.

Filip

NAGRADNA KRIŽANKA

ZADILJA PLAT				BOLNIK Z APATIJO	POTEGILJAJ	TROPSKA PAPIGA	DRAGO TRŠAR	KITAJSKA INDIJA	TANTALOVA HČI V GRSKI MITOLOGIJ	ISKRIINA TOVARNA V RETEČAH	SPOMENIK	STAROGRŠKI FILOZOF	LETEV
ZAHOD													
VLOGA, DELEŽ DRUŽABNIKA													
PODATKI, DEJSTVA ZIM. POJAV NA DREVJU							VELIKOST PAPIRJA ZUJACAJ, ČUD						
PADEC VODE, SKOČILO				ŽENA ALE KSAUDRA VELIKEGA	STOLETJE VEK	PRODAJAL NA KNJIG DEPOZIT							
OPORNIK NA SREDI							SPOPAD, RAVSAJJE	ALJA TKAČ IZDELOVA LEC OPEK		SCIT			
										POSAMEZ NIK, UD			
PREBIVALEC DVEH AZIJSKIH DRŽAV						KOPAČA, ROVNICA POLJEDE LEC, VMET					MARJAN OROŽEN BAMBUSNI MEDVEDEK		
VRSTA AFRIŠKEGA KOPITARJA				K		ENJO OD IMEN KENIJ. VODJE DERIVAT AMONIKA			GOLJUF				
									JAKOST, MOČ				
ČOLNIK SANDI					STARO IME ZA VRV, OŽE DRAG GRAD. MATERIAL	PERZIJSKA SVETA KNJIGA DEL VOZA					STAR SLOVAN PREBIVALEC AONIJE		
PRINC IZ INDIJSKE GA EPA MA HABGARATA					SREDISCE IMOTSKEGA POLJA RDEČI KRIŽ				TRIPRSTI JUŽNOAME RIŠKI VOJ TO JE			D	
ZASPAJOST, LEJOST							NIZEK Ž. PEVSKI GLAS			DVIGNIJEN PROSTOR V TEATRU			
NAMESTNIK FILMSKEGA IGRALCA, DVOJNIK							PARADIŽ, EDEN			STARA JAP. PRESTOL NICA			

Za zadnjo križanko smo dobili 100 rešitev. Nagrade je izžrebal naš sodelavec iz mehanične delavnice JANC BORIS, razdeljene pa so takole:

- 80 din – ROZMAN LIJA – 200
- 60 din – TONČKA MEGLIČ – 400
- 40 din – LEONTIČ MARTA – 500
- 20 din – HLEBŠ FRANCKA – 200
- 20 din – BIZJAK MARIJA – 500

Rešitve današnje križanke pošljite v uredništvo Čevljarija najkasneje do 30. aprila. Izžrebani reševalci dobijo nagrade v uredništvu.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega očeta
IVANA REMICA

se najlepše zahvaljujem delovnemu kolektivu Peko za izražena sožalja. Posebna hvala sodelavcem oddelkov 525, skladišču gotovih izdelkov 529 in obračunovalkam za podarjeno cvetje in denarno pomoč. Iskrena hvala vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti.

Irena Dornik

Ob odhodu v pokoj se vsem sodelavkam in sodelavcem oddelka 520 zahvaljujem za darilo, ki so mi ga podarili. Želim jim še veliko delovnih uspehov.

Draga Čadež

Vsem poslovodjem druge grupe konference, enako tovarišu Zajcu, se najlepše zahvaljujem za prelepa spominska darila ob odhodu v pokoj. Vsem želim še veliko nadaljnih poslovnih uspehov in osebne sreče.

Fani Šajn

PRIŠLI ODŠLI

V TOVARNO

Alič Zijad, Ivnik Matjaž, Praprotnik Janez, Neplužan Nataša, Kavšek Cvetka, Štumerger Marijana.

V TOZD BUDUČNOST

Krušelj Marija

V MREŽO

- Zagreb I
- Bijeljina
- Niš I
- Celje I
- Krško
- Knežević Marija
- Lazarević Dušan, Gajić Vezira, Bulid Suada
- Stojanović Slavoljub
- Bobek Greta, Žvegler Renata
- Škrabar Ana

IZ TOVARNE

Hren Karli, Cvek Marija, Mehić Said, Dobovičnik Mirolava, Kelher Marija-Tatjana, Kokot Danica, Božjak Ladislava, Ahačič Albina, Dizdarević Sulejman, Sluga Jože, Alič Stanislav, Kranjc Danica, Jurkić Fanka, Pavlič Branko, Dizdarević Mehmed.

IZ TOZD BUDUČNOST

Stunjak Stjepan, Vukonić Anica, Sprem Jadranka.

IZ MREŽE

- Cerknica
- Zagreb II
- Bjelovar
- Gor. Radgona
- Celje I
- Šajn Fani
- Ferko Mijo
- Kudrna Marija
- Bosilj Ana
- Žerovnik Boris

SKUPINA ZDRAVLJENIH ALKOHOLIKOV

IZLET V NARAVO

Več mesecev že abstiniiram, kajti zdravil sem se zaradi alkoholizma. Vključil sem se že v delo, vsak dan se z ženo pogovarjava o dnevnih načrtih in tudi o tem, kako bo najina družina preživela konec tedna, praznike, letni dopust, katero planinsko postojanko bomo obiskali...

Toda! Pred letom dni se je naš sprehod končal v gostilni, kjer sem obsedel s prijatelji, žena in otroci pa so odšli domov. Ko smo se pripravljali za piknik v naravi, da se naužijemo svežega zraka, da se odpočijemo, da igramo s prijatelji razne igre z žogo, sem potihoma vedno mislil, da ne smemo iti v naravo samo z ražnjiči in sokovi, ampak moramo vzeti še vinjak, da se ne prehladimo, če nam bo vroče: pivo, da ne bomo žejni in vino za tiste, ki ne marajo druge pijače. Taki pikniki so se začeli s pitjem, da sem bil dobre volje, na žogo nisem več mislil in tudi za hrano mi ni bilo kaj dosti. Dobre volje sem gledal na uro, da bomo čimprej doma, kajti steklenice so bile hitro prazne in piknik je potrebno zaključiti v bifeju, da povem prijateljem, kako je bilo.

Ko smo šli v hribe, sem težko čakal, da pridemo do prve planinske kočice. Tam sem užival ob pogledu v dolino, ki se mi je kmalu začel megliti od domače slivovke in piva, potem pa me je družba že začela siliti, da gremo domov, kajti menili so, da bodo sicer imeli težave z mojo hojo, čeprav sem jim dopovedoval, da sem popolnoma trezen, saj sem spil le toliko da se ne bi prehlala-

dil, ker mi je bilo po naporni poti res vroče. Najbolj nesmiselno pa je bilo poslušati prijatelja, ki mi je pred vstopom v avto zatrjeval, da bo vozil on, ker da sem jaz pil. Saj sem vendar avto kupil sam in če ga razbijem, ga bom pač razbil. Rekel sem mu, da bom vozil počasi, če že misli, da sem res malo preveč spil. Ko se je oglasila še žena, da se ne bo peljala z menoj, češ da nisem v takem stanju, da bi lahko vozil, sem že pomislil, da ima prav gotovo vzrok za to, da bi se raje peljala s prijateljem. Rekel sem ji, da bova že doma uredila in se vsedel poleg voznika. No, po poti je sicer res nekajkrat ustavil, kajti malo mi je bilo slabo, pa ne od pijače, le vozil je tako čudno.

Doma so se žena in prijateljeva družina začeli pogovarjati, da bi šli za bližnji praznik na večerjo v kak lokal. Rekel sem jim, če res ne morejo doma kaj dobrega skuhati, samo denar bi zapravljali, saj je hrana po lokalih tako draga. Če ne bi bil utrujen od naporenega dne, bi verjetno moral iti na jezo kaj spit v sosednji bife, tako pa sem šel spat, kajti noge so mi odpovedale. Sklenil sem, da je bolje če že hočejo v hribe otroci in žena, da gredo drugič sami, jaz pa jih bom počakal v dolini in malo popazil na avto.

Da, take so bile še pred letom dni moje navade in razmišljanja o izletih v naravo.

REŠEVANJE STANOVANJSKIH PROBLEMOM

Komisija za družbeni standard je objavila razpis za zbiranje vlog delavcev TOZD in DSSS na območju Tržiča za reševanje stanovanjskih vprašanj v letu 1981.

Razpisano je bilo zbiranje vlog za

- dodelitev posojil za nakup stanovanj,
- dodelitev posojil za nakup starih stanovanj in stanovanjskih hiš,
- dodelitev posojil za individualno gradnjo stanovanjskih hiš,

- dodelitev posojil za adaptacijo stanovanj in
- za dodelitev družbenih (najemnih) stanovanj.

V postopku razpisa, ki je za zbiranje vlog za reševanje stanovanjskih vprašanj iz ZDRUŽENIH SREDSTEV TOZD in DSSS na območju Tržiča že končan, se je prijaviло naslednje število prosilcev:

- za nakup novih stanovanj v bloku 1
- za nakup starih stanovanj v bloku 6
- za individualno gradnjo 46
- za adaptacijo 28
- za dodelitev družbenih najemnih stanovanj 43

Po končanem razpisu je postopek nadaljnje obdelave vlog naslednji:

- izločitev prosilcev, ki so že prejeli polna posojila za rešitev stanovanjskih vprašanj in ne azpolnjujejo pogojev pravilnika za ponovno reševanje,

- komisijski ogled stanovanj in točkovanje stanovanjskih razmer po določilih pravilnika,

- sestavitev prednostnih redov za posamezni namen,

- zbiranje pripomb na prednostne rede,

- dodelitev posojil oziroma stanovanj.

Za dodelitev družbenih stanovanj imajo TOZD in DSSS v letošnjem letu le 9 razpoložljivih stanovanjskih enot, ker v Tržiču ni na razpolago novih stanovanj na trgu. Zato tudi ni prošnje za kreditiranje etažne lastnine v blokovni gradnji, razen enega prosilca. Stanovanja, ki smo jih kupili, so pretežno plačana, vendar pa moramo predvidevati ob vselitvi teh še možne podražitve. Prav tako moramo rezervirati sredstva za podražitve stanovanj etažnim lastnikom, ki so jim bila posojila odobrena v letu 1980 in stanovanja še niso vseljena, po pravilniku pa jim pripada določen odstotek tudi za eventualno podražitev stanovanja. Razpoložljivih sredstev bo predvidoma v letošnjem letu približno **15.000.000 din**, o dodelitvi teh sredstev pa bo po predhodno že odšteti obveznostih odločala komisija za družbeni standard, v skladu s pravilnikom in sklepom delavskih svetov TOZD in DSSS.

MALA ŠOLA MARKSIZMA

PRVA SVETOVNA VOJNA IN DELAVSKI RAZRED

Prva svetovna vojna je bila oblika reševanja nakopičenih protislovij imperialistično-kapitalističnega sveta. Nemčija je po ekonomski moči presegla Francijo in Anglijo ter začela ogrožati prvo mesto Amerike. Ekonomska moč Nemčije pa ni bila v skladu z njeno politično močjo v svetu, zlasti ne s številom in obsegom njenih kolonij. Od tod ekonomsko-politični, potem pa tudi vojaški spopad med centralnimi silami (trozvezo): Nemčijo, Avstro-Ogrsko in Italijo, ki je med vojno prestopila na stran Antante, ker ji je ta obljubila južno Tirolsko, Goriško, Trst, Istro, severno Dalmacijo z otoki in pa Antanto: Anglijo, Francijo, Rusijo. Centralne sile so se borile za podreditve vzhodne Evrope, Balkana in za nadvlado v Evropi. Ker so računale, da bodo s tem dobile ključ za ponovno delitev kolonij sebi v prid in s tem za gospostvo v svetu. Antantne sile so se pripravljale, da z vojaško silo uničijo nevarnega nemško-avstrijskega tekmeca in s tem same zavladajo svetu.

Potek 1. svetovne vojne je bil na kratko tak: Povod je bil uboj avstrijskega prestolonaslednika Ferdinanda v Sarajevu 28. junija 1914. Atentator je bil mladi Gavril Princip. Ker obdolžena Srbija ni hotela pristati na vse poniževalne zahteve Avstrije, je bil to povod za Avstrijo za dolgo pripravljeni napad na Srbijo. Kmalu zatem je Nemčija napadla Rusijo ter Francijo, kar je potegnilo v vojno tudi Anglijo. Črna gora je podprla Srbijo, Nemčiji se je pridružila Turčija kot nemški most na bližnji vzhod, Japonska pa je napovedala vojno Nemčiji. Kasneje je

stopila v vojno proti Srbiji, Bolgariji, ZDA pa so leta 1917 napovedale vojno Nemčiji, ker je Nemčija začela ogrožati s pomorskimi napadi preskrbo Anglije in Francije. S tem je vojna dejansko dobila značaj imperialistične svetovne vojne.

V začetku so imeli Nemi večje uspehe proti Franciji in tudi proti Rusiji, Avstrijci pa zlasti proti Srbiji. Kasneje pa so začele zmagovati sile Antante. Premirje je bilo podpisano 11. novembra 1918. Rusija pa je že v začetku leta 1918 izstopila iz vojne, ker je tam zmagala oktobrska socialistična revolucija.

Prihodnjič: JUGOSLOVANSKI NARODI MED PRVO SVETOVNO VOJNO

MALE MODROSTI

Ni človeka, ki ne bi hotel dobrega, kot ni vode, ki ne bi tekla dalje.

Meng Ce

Strah pomeni že pol nesreče.

Remarque

Strahopetci umirajo večkrat pred svojo smrtjo.

Shakespeare

Lažje je verjeti laži, ki si jo stokrat slišal, kot pa resnici, ki je nisi slišal še nikoli.

Robert Lynd

Neumnost in ošabnost rasteta iz iste korenine.

Nemški pregovor

ŠPORT

ŠPORT

»ŠUŠTARIADA 81«

Letošnje republiško prvenstvo delavcev čevljarstva in usnjarsko predelovalne industrije Slovenije v smučanju za leto 1981, je organizirala TOVARNA USNJA Slovenj Gradec. Tekmovanje je bilo na Kopah. Tu so prelepi tereni za zimske športe nad Slovenj Gradcem. Organizatorju in tekmovalcem je bilo izredno naklonjeno tudi vreme, zato je bila organizacija tekmovanja zelo dobra.

Tekmovanje je potekalo po starostnih skupinah (moški štiri, ženske pa tri starostne kategorije).

Za Šuštariado je bilo skupaj prijavljenih 314 tekmovalcev in tekmovalk, startalo jih je 288, uvrščenih pa je bilo 244 (41 jih je odstopilo in 4 diskvalificirani).

Rezultati: VELESALOM

Moški — skupina A do 30 let

1. Komac Franc	Trio
2. SMILJAN JOSEF	Peko
3. PETER PERKO	Peko
4. JOŽE MEGLIČ	Peko
5. Dušan Strljan	Poliks Žiri
—11. JERNEJ MEGLIČ	Peko
12. STANKO SOVA	Peko
—17. ZDENKO JERMAN	Peko
—24. ANTON MEGLIČ	Peko

Uvrščenih je bilo 53 tekmovalcev.

Skupina B od 30—40 let

1. Rado Podobnik	Alpina
2. Ciril Kavčič	Poliks
3. JANEZ BENČINA	Peko
4. Janez Oblak	Alpina
5. Janez Laugenvalter	IUV Vrnika
—7. IVAN BECAN	Peko
—10. NIKO HLADNIK	Peko
—14. NANDE KRAMAR	Peko
—20. MILOŠ PRIMOŽIČ	Peko
—22. MILAN MEGLIČ	Peko
—27. DUŠAN AHAIČ	Peko
—31. PAVEL ROBLEK	Peko

Uvrščenih je bilo 45 tekmovalcev.

Skupina C od 40—50 let

1. Janez Gorjanc	Galant Ljubljana
2. Štefan Močnik	Trio
3. Silvo Trček	Alpina
4. Anton Kuhar	Konus
5. Vinko Goričan	TUS Slovenj Gradec
6. FRANCI STRITIH	Peko
7. VINKO ŠVAB	Peko
—9. JURIJ OVSENIK	Peko
—12. JAKA BAHUN	Peko
—14. VILI ŠPEHAR	Peko
—16. FRANC HOMAN	Peko
—20. PAVEL HAFNER	Peko

Uvrščenih 30 tekmovalcev.

Skupina D nad 50 let.

1. Stane Stanovnik	Galant
2. Janez Perko	Trio
3. Vinko Juvan	TUS Slovenj Gradec
4. JANEZ KALIŠNIK	Peko
5. DANČI SLAPAR	Peko
—7. RUDI TERAN	Peko

Uvrščenih 13 tekmovalcev.

Ženske skupina do 30 let.

1. BLANKA RUPARČIČ	Peko
2. Mojca Podobnik	Alpina
3. Simona Loštrek	Poliks
4. JOŽICA KARNIČAR	Peko
5. METKA SOVA	Peko
—10. TATJANA GOSAR	Peko
—20. TATJANA VOLAVŠEK	Peko

Uvrščenih 29 tekmovalk.

Skupina od 30 do 40 let

1. Ivica Faval	TUS Slovenj Gradec
2. MAJDA KRAMAR	Peko
3. OLGA BENČINA	Peko
4. MILENA SOKLIČ	Peko
—8. KRISTINA PODLIPNIK	Peko
9. DORA ROBLEK	Peko

Uvrščenih je 29 tekmovalk.

Skupina nad 40 let

1. Nuša Zagorc	TUS Slovenj Gradec
2. Jožica Zorc	Konus
3. SILVA STRITIH	Peko
4. Ivanka Krasevec	IUV
5. MARIJA KRIŽAJ	Peko

Uvrščenih 8 tekmovalk

Rezultati: SMUČARSKI TEK

Moški: Skupina do 30 let

1. Stane Stanovnik	Alpina
2. JOŽE ŠTEFE	Peko
3. Janez Ribnikar	Planika
4. JOŽE BOHINC	Peko
5. DARKO LAUSEGAR	Peko

Uvrščenih 16 tekmovalcev.

Skupina nad 30 let

1. Anton Oblak	Alpina
2. Zoran Kopač	Alpina
3. Anton Gantar	IUV Vrnika
4. Matjaž Zanoškar	TUS Slovenj Gradec
5. Dušan De Gleria	IUV Vrnika
—11. MILAN MEGLIČ	Peko
—12. FRANC HOMAN	Peko

Skupno uvrščenih 21 tekmovalcev.

Ženske: vsi letniki

1. Ivica Kosmač	Alpina
2. MAJDA KRAMAR	Peko
3. Marjeta Rudolf	Alpina
4. Jožica Šemrl	Alpina
—6. LIDIJA AMBROŽ	Peko
—7. IRENA MEGLIČ	Peko
8. ŠTEFKA GROS	Peko

Uvrščenih 10 tekmovalk.

EKIPNA UVRSTITEV

1. PEKO	78 točk
2. ALPINA	77 točk
3. TUS Slovenj Gradec	71 točk
4. IUV VRNIKA	50 točk
5. KONUS Slovenjske konjice	41 točk
6. GALANT Ljubljana	35 točk
7. TRIO Tržič	34 točk
8. PLANIKA	32 točk
9. POLIKS Žiri	25 točk
10. KOTO Ljubljana	21 točk
11. TOKO DOMŽALE	20 točk
12.—13. UPLAST Ljubljana	6 točk
12.—13. TOLO Šentjur	6 točk
14. UTOK Kamnik	5 točk
16. TUŠ Šoštanj	1 točka

čevljar

Glasilo delovne organizacije tovarne obutve PEKO Tržič n. sol. o. — Ureja uredniški odbor: Janez Kališnik, Edo Košnjek, Nataša Meglič, Marjan Markič, Anton Simonič, Karel Zajc, Ivan Zaplotnik, Vera Umek, Marija Slapar — glavni in odgovorni urednik. — Naslov uredništva: »PEKO« Tržič, telefon 50-260 int. 217. — Tisk TK Gorenjski tisk Kranj. — Izhaja enkrat mesečno v nakladi 3200 izvodov v slovenskem in 1400 izvodov v srbohrvaškem jeziku. — Glasilo dobijo člani delovne organizacije, štipendisti, vajenci in upokojeanci brezplačno.